

Posudek oponenta práce

Autor/ka práce Bc. Kristýna Kolářová

Název práce Život klientů Domova se zvláštním režimem a jejich aktivizace

Vedoucí práce PhDr. Monika Válková

FORMÁLNÍ NÁLEŽITOSTI

Splňuje práce kritéria odborného textu?	Z hlediska průběžného odkazování se ke zdrojům a z hlediska využitých zdrojů, či kritického náhledu na uvedené příklady, spíše nikoliv
Obsahuje abstrakt v Čj, Aj?	Obsahuje anotaci, nikoliv abstrakty
Obsahuje Závěr?	Ano
Obsahuje seznam literatury?	Ano
Obsahuje čestné prohlášení?	Ano
Splňuje rozsah?	ne

Slovní komentář

Autorka předkládá diplomovou práci zaměřenou na proces aktivizace klientů a klientek v seniorském věku ve vybraném zařízení poskytujícím sociální služby. Tématika je pro studovaný obor relevantní (byť bych ocenil popis vazby mezi sociálními službami a sociální prací, případně charitativní prací) a s ohledem na předpokládané populační změny více než aktuální. Sympatickým je také vstupní pohled autorky na to, že důležitým pohledem je především kvalita života jednotlivých klientů a klientek, či lidí obecně. Práce je srozumitelně členěna do kapitol.

Z hlediska formálních náležitostí, které jsou dány opatřeními děkanky je ale potřeba upozornit na to, že práce:

- S největší pravděpodobností nesplňuje požadovaný rozsah – autorkou předložený text má od Úvodu po Závěr 106 108 znaků včetně mezer, přičemž požadovaný minimální rozsah má být 108 000 znaků včetně mezer (bez záhlaví a zápatí). Ale jedná se o vykopírovaný text z PDF, takže to mohlo způsobit chybu v počtu.
- Způsob odkazování neodpovídá ani jedné z požadovaných norem.
- Polovina použitých zdrojů nemá povahu odborného textu, byť by bylo možné (ve smyslu dostupnosti adekvátní česky psané literatury) pro daná témata z odborných zdrojů čerpat (příkladem je čerpání informací o demenci z Wikisofie, či informace o syndromu pomocníka z psychologie.cz).
- Citace nejsou odkazovány ke konkrétním stranám v odkazovaných textech.
- Formát některých odkazovaných zdrojů neodpovídá požadované ISO normě.
- Práce neobsahuje abstrakt a u anotací nejsou uvedena klíčová slova.

Z hlediska odkazování ke zdrojům použitých informací, či tvrzení lze říci, že některé části textu nejsou odkazovány. Předpokládám, že to je tím, že se autorka odkazuje k těm částem, které v následujících odstavcích / odstavci buď cituje, nebo parafrázuje. Z hlediska obvyklého úzu by ale odkazované zdroje měly být za každým odstavcem, aby bylo zřejmé, co je invence autorky a co je využití informací, které zpracoval jiný autor, či autorka. U některých částí práce (např. definování involuce a stimulace; celá kapitola 1.1; kap. 1.2.1; kap. 2; kap. 2.2.1; uváděné „*hlavní důvody*“ a „*časté problémy*“ v kap. 2.2.2; celá kapitola 3; kap. 4.2.1 aj.) chybí odkazy zcela. Tato teoretická neukotvenost některých částí se pak také může podílet na interpretaci popisovaných situací z pracovních zkušeností autorky práce (např. hodnocení interakcí ze strany paní M. na str. 4) – nechci tím popírat možnost autorky textu projevy konkrétních klientů interpretovat dle svého náhledu a názoru, zároveň ale postrádám kritické zhodnocení této interpretace (je skutečně jednání paní M. příkladem neochoty měnit stereotypy, nebo může mít ještě jiné důvody, které se například týkají sebe-hodnoty, či citlivosti na osobní věci?). V textu jsou také místy použity obraty, které patří spíše do publicistického stylu (např.: „*zkuste svým prarodičům či rodičům navrhnout změnu nábytku (...)* *Síla odmítavé reakce vás překvapí*“). Některé

citace se zdají být příliš dlouhé a bylo by vhodnější je spíše parafrázovat – např. celá kapitola 4.7 je citací bakalářské práce UTB ve Zlíně (což je samo o sobě problematické z hlediska toho, že autorka předkládá diplomovou práci).

V předkládaném textu je také řada tvrzení, která neodpovídají (dle vyznění textu) současným znalostem – např. tvrzení, že „rozhovory se zkušenými kolegy“ jsou „supervizí“ (s. 30), či tvrzení o tom, že motivací dobrovolníků je naplnění „pocitu svého poslání“ (s. 27) – což je sice pravda, ale jen do jisté míry, protože motivací je, jak ukazují výzkumy na toto téma, podstatně více.

ZNĚNÍ ZÁKLADNÍ VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Je ZVO formulována?	Ano
Jsou pojmy v ní operacionalizovatelné?	Ano
Spadá ZVO do oboru SACH?	Ano
Je netriviální?	Ano
Je otevřená / uzavřená adekvátně s ohledem na zaměření práce?	Ano

Slovní komentář

Autorka předkládané práce formuluje svoji otázku na str. 48 takto: Jak klienti Domova se zvláštním režimem vnímají aktivizaci (v otázce chybí otazník). Takto formulovaná otázka je rozhodně netriviální a značně užitečná, a to i s ohledem na aplikační cíl, který autorka vnímá v možnostech změn a úprav stávajících nabízených služeb klientkám a klientům daného zařízení (který by pro účely práce mělo být ideálně, nebylo-li dohodnuto jinak, anonymizováno).

KONCEPTUÁLNÍ ČÁST

Jsou konceptualizovány všechny potřebné pojmy ZVO?	Ne
Jsou konceptualizovány adekvátně s ohledem na ZVO?	Ne
Je konceptualizace srozumitelná?	Ano

Slovní komentář

V konceptuální části práce autorka vymezuje pojem stáří, následně se věnuje definování specifik Domova se zvláštním režimem, sítě sociálních služeb pro seniory, rolí aktivizačního pracovníka v kontextu Domova se zvláštním režimem, volnočasovou aktivizaci klientů a terapeutickým způsobům práce (resp. možným způsobům práce) se zvolenou cílovou skupinou. V konceptuální části práce je také popsán autorkou zvolený Domov se zvláštním režimem, s jehož klientkami byla autorka práce v kontaktu. Předkládaný text je čtivý, jednotlivé kapitoly na sebe navazují. Zajímavými jsou především teze z kapitoly 4.6, které nabízejí možnost úvah nad tím, nakolik jednotlivé přístupy individuálního plánování mohou ovlivňovat spolupráci klientek a klientů vybraného zařízení na jejich vlastní aktivizaci. Stejně tak podnětnou může být celá kapitola 7, která definuje možné metody práce, či obecnější zaměření intervencí směrem ke klientkám a klientům.

Potíž konceptuální části práce, ze které pak plynou i potíže níže uvedené, je to, že autorka nikterak nedefinuje termín „vnímání“, který se jeví z hlediska autorkou položené otázky jako zásadní. Není tak jasné, jestli se chce věnovat sociální kognici aktivizace jako takové, či jestli chápe vnímání spíše ve fenomenologickém slova smyslu, nebo zda tím má na mysli to, zda jsou klientky a klienti spokojeni s realizací poskytovaných aktivit (což by pak ale mělo směřovat do rámce evaluační studie).

METODOLOGICKÝ RÁMEC

Je k operacionalizaci využita konceptuální část?	Ne
Je metoda výzkumu zvolena adekvátně k ZVO?	Ne
Je metoda analýzy dat zvolena adekvátně?	Ne
Je popsán výběr vzorku?	Ano
Odpovídá výběr vzorku znění ZVO?	Ano
Jsou popsány limity výzkumu a etický rozměr výzkumu?	Ne

Slovní komentář:

Před samotným komentářem považuji za potřebné definovat vlastní výchozí pozici ve vztahu k termínu průzkum. V kontextu sociální práce je průzkum (alespoň v českém jazykovém kontextu) vnímán jako zpravidla méně propracovaná, ale výzkumná metoda, na kterou by měla být aplikována kritéria sociálně-vědního výzkumu (viz Baum, D., Gojová, A. (eds). 2014. *Výzkumné metody v sociální práci*. Ostrava: OSU.). Otázky průzkumu tak mají být sestavovány s cílem přinést informace o položené otázce (tedy ZVO) – viz také Hruška, L et al. Nedatováno. *Krajská koncepce environmentální vzdělávání, výchovy a osvěty hlavního města Prahy na období 2016 – 2025*. Ostrava: Proces; či Bareš, P., Horáková, M. 2009. Výzkum rodin imigrantů v členských zemích EU. In: Šuch, M., Charvát, M., Řehan, V. (eds.) *Kvalitativní přístup a metody ve vědách o člověku*. Olomouc: UPOL.

Pokud autorka textu vycházela z jiného pojetí průzkumu definovaného v některém z odborných zdrojů, budu rád, když tuto svoji pozici v rámci obhajoby představí.

V rámci tohoto pohledu je pak matoucí (pro mne jako pro čtenáře, který není seznámen s přemýšlením autorky nad tématem), že si v ZVO stanovuje jako klíčový termín „vnímání“, kdežto dále odůvodňuje zaměření otázek na „přínos pro klienty“ (což není totéž). U otázek, které jsou uvedeny není jasná jejich návaznost na termín vnímání a pokud vznikaly v návaznosti na anamnézu klientek (jak autorka uvádí v části 8.2) není zřejmé jak a z jakého důvodu využila právě informace z kazuistik jako takových. Není zřejmé, jak autorka uvažovala nad počtem komunikačních partnerek pro realizovaný průzkum.

Z textu také není zřejmé, jestli komunikační partnerky podepisovaly, či jinak uzavíraly informovaný souhlas o realizaci rozhovorů a zaznamenání výstupů (včetně krátkých anamnestických dat) pro účely veřejně přístupné diplomové práce. Není jasné, jakým způsobem autorka analyzovala data (rozhovory). Není realizována reflexe kvality výzkumu / průzkumu a míra možnosti využít daná zjištění nad ony 4 komunikační partnerky. Není mi také zřejmá funkce kap. 9 (s ohledem na stanovený cíl práce). Anonymizace klientek pomocí sluníček ve mně evokuje spíše infantilizaci dotyčných (čímž netvrdím, že tak bylo autorkou myšleno).

VÝZKUMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Odpovídají výzkumná zjištění na ZVO?	částečně
Jsou použity nástroje analýzy dat adekvátně?	částečně
Je prezentace zjištění srozumitelná?	Ano
Je analýza dat prezentována v textu práce adekvátně?	Ne

Slovní komentář:

V částech 8.2.1 až 8.2.4 předkládá autorka odpovědi na otázky jednotlivými komunikačními partnerkami. Formulované závěry pak ne vždy vycházejí jen z odpovědí jako takových (např. „Tato klientka byla při rozhovoru v dobré náladě“, s. 49) a není zřejmé, jakou váhu mají tato pozorování pro formulovanou ZVO a cíl práce. V části 8.2.5 jsou prezentována souhrnná zjištění za jednotlivé otázky i s formulovaným doporučením zpětně do instituce. V tomto ohledu je pěkně patrný aplikační rozměr práce. Nicméně autorka textu souhrnně na ZVO neodpovídá.

ZÁVĚR

S ohledem na výše uvedené doporučuji předkládanou práci k obhajobě s hodnocením dobře (3) v případě zdárného průběhu obhajoby. Prosím také komisi o zvážení nenaplnění minimálního rozsahu práce (v případě, že autorka textu neprokáže opak) a ostatních chybějících / nenaplněných formálních kritérií.

OTÁZKY K OBHAJOBĚ

V rámci obhajoby:

- Prosím autorku o uvedení rozsahu práce z wordového dokumentu a případně pak posouzení komise o ne/naplnění rozsahu práce.
- Prosím autorku, aby si vybrala nějaký z konceptů sociálního vnímání a popsala, jak by se pak ptala v rozhovorech na jeho strukturu (pokud se zaměřuje na vnímání aktivizace) a jestli to je to, co chtěla v rámci předkládané práce zjistit.
- Prosím autorku, aby popsala, jak byly s komunikačními partnerkami uzavírány informované souhlasy o zpracování dat, které by bylo možné považovat za osobní a pokud tak neučinila, aby si souhlasy zpětně dožádala.
- Prosím autorku, aby popsala odpověď na ZVO (tedy na to Jak klienti Domova se zvláštním režimem vnímají aktivizaci?).
- Prosím autorku, aby popsala důvody neanonymizování zařízení, ve kterém průzkum realizovala.

V Praze dne 30. srpna 2021

Jan Kaňák